

Бесѣди по гражданско учение

(По Нюма Дро, Салиеръ и други автори)

Конституционно управление. Ако хората живѣха само скитнически или уединено, както нѣкои диви племена, за които ни разказва географията, тѣ не би образували държави. Но да прѣдположимъ, че тия диви племена, вмѣсто да изоставятъ всѣкиго на неговитѣ сили и сждби, се съберѣха единъ день и си кажеха: „Да се съгласимъ да се защитяваме едни други отъ убийцитѣ, крадцитѣ и въобще отъ всички лоши люди. Ний ще си създадемъ извѣстни правила на справедливостъ, които всѣки отъ насъ ще се задължи да пази. Тия правила ще наречемъ закони. Ако нѣкой измежду насъ се отклони отъ задълженията си и наруши законитѣ, другитѣ ще се свикатъ да го сждятъ и накажатъ“. Като се съгласятъ да живѣятъ всички подъ едни и сѣщи общи закони, хората образуватъ *държава*. Държава, слѣдователно, е сборъ отъ хора, които сж се сговорили да се пазятъ едни други и да живѣятъ подъ едни и сѣщи закони. Тѣй напр., подъ *европейски държави* ний разбираме различнитѣ нации на Европа, като България, Сърбия, Румѣния и др. Слѣдъ това е вече ясно, що се нарича законъ и какви трѣба да бждатъ законитѣ. Тѣ трѣба да сж *изражение на справедливостта*, сир. на онова, което всѣки има право да иска отъ другитѣ: напр., зачитане честта, имота и живота. Послѣ, законитѣ трѣба да сж *одобрсни отъ всички*, защото всички се задължаватъ да ги пазятъ. Тази почитъ къмъ законитѣ е първата наша гражданска длъжностъ къмъ отечеството ни. Но като казваме, че законитѣ трѣба да сж одобрени отъ всички, нужно е да пояснимъ, какъ това се разбира и, главно, какъ то може да се постигне, защото не е възможно единъ цѣлъ народъ, който е прѣснатъ изъ цѣлата страна, да се стече на едно мѣсто, за да прави закони или да сжди ония, които сж ги нарушили.